

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 13. grudna 1848.

List 50.

Serce moje.

Po ilirskim M. Bogovića.

Čuden gost je serce moje,
Ravno kot priprosto dete,
Zdaj počenja šale svoje,
Skače, poje, vénce plete. —

In zdaj spet, nej Bog pomaga!
Ne véš zakaj tózi in plače,
Pa se kmalo spét premaga,
De vesélo poje in skače.

Kdaj je boljši drevésa presajati: o jeseni ali spomladi?

V ti reči je veliko nasprotnih misel. Nekteri vertnarji pravijo, de je drevesa boljši o jeseni, drugi pa spomladi presajati, nekterim je vse eno.

Tisti, ki jesen za nar pripravniši čas imajo, terdijo: de v suhi, rahli, pešnati zemlji, če ne pride zgo-dej huda zima, drevesne korenine pozimi nastavijo precej tistih tanjših koreninic (sésavk), ktere iz stranic na vse kraje rastejo in iz zemlje rodovitnost sésajo; te male koreninice — pravijo — se pri spomladanskim presajanju, če se še tako skerbno zgodi, lahko pokončajo; in kér so poléti že zeleno kožico čez se dobile, tudi ne zmerznejo lahko.

To bi bilo že vse práv in dobro, pa kdo nam dober stoji, de bo zima mehka? Če je pa zima ojstra, seže zmerzlna tako globoko v prekopano zemljo, de korenine v srezu ne morejo sésavk nastavljati, in de pri obrezovanju ranjene korenine pozebejo, ako jih vertnar gladko ne prireže in z voskam ne zamaže; ali pa pridejo takó ob svojo moč, de imajo spomladi veliko opraviti, de zimsko škodo spet poravnajo in se oživé. Tudi se zna drevesam pri obrezovanju véj pri verhéh velika škoda zgoditi, de se prirezane veje pozimi posušé, in takó se primeri, kar nek zveden vertnar pravi: „Obrezovanje dreves o jeseni se mi zdí, kakor striženje ovčá o jeseni — oboje je napčno.“

V težki, ilovnati in vlažni zemlji — pravijo vertnarji — nej se drevesa nikdar o jeseni ne presajajo.

Po mojih skušnjah je za vse plemena sadja in tért

konec zime, preden spomladanski čas nastopi, nar pripravniši čas, jih presajati.

Res je, če o jeseni okoli presajenih korenin stroh-njeniga listja ali plev, spersteniga pezdirdja ali enake soderge osuješ in s perstjó zadelaš, jim ne bo zima škodovala — ali tako ravnanje je sitno, če imaš veliko drevés presaditi, in miši bojo rade gnjezda v to oklado naredile. Veliko skušnj že imam v vertnarstvu, pa malo drevés se mi je posušilo pri spomladanskim, veliko več pa pri jesenskim presajanju. Zato ostanem pri spomladanskim — se vé de drevés nikoli ne presajam, ka-der že muzga v les gré in perje zelenéti začné.

De je pa zemlja za presajanje dobro pripravljena, dam zgo-dej o jeseni, preden zmerzovati začné, jame skopati za jabelka in hruške 24 čevljev narazen, 3 čevlje globoke, 4 pa široke. Perst pa, kader jamo kopljem, ločim. Verhno rodovitno denem na eno stran, šuto in kamne pa preč spravim. Skopana perst se čez zimo sama zrahljá in obile rodovitnosti navzame. Pri sajenji denem nar boljši perst verh korenin. — Ako je zemlja pešnata in rahlja, zalijem korenine, de jim suša ne škodje. — Pri zemlji, ki je na dnu močirna, dam jame 4 čevlje globoke skopati in kakor de bi ceví napravil, položim kosove cegla va-nje, kar stori, de se voda lahko od-teka. Na te cegle veržem toliko persti, kolikor je je treba, de ne pridejo korenine kmalo do ceglátne podlage, kar se je posebno pri jabelkih menj bati, kakor pri hruškah, kér ne storijo tako dolgih korenin. Tako ravnam pri presajanju mladih drevés in še vselej sim jo dobro opravil.

Nemški vertnar.

Opomín krajskim kmetam

zastran gojzdnih služnost.

Žalostne reči slišimo od nekterih krajev, de nekteri kmetje, ki imajo v grajšinskih gojzdi pravico les se-kati (gojzdno služnost, Wald-Servitut), pokončujejo gojzde (borste), sekajo kar le morejo lesá, brez de bi kteriga človeka prašali; nekteri pa grajšinam še clo branijo, de ne smejo clo nič sekati.

V saboto večer smo slišali na nekim očitnim kraji pismo brati, v kterim se nek grajšak, ki si je na No-trajnskim pred nekimi léti grajšino z velikim gojzdam kupil, silno pritoži čez ropanje svojih gojzдов,